

Postanowienie z dnia 22 sierpnia 2000 r., IV CKN 1150/00

Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa koła łowieckiego o ustalenie nieważności umowy dzierżawy obwodu łowieckiego.

Przewodniczący: Sędzia SN Jacek Gudowski

Sędziowie SN: Bronisław Czech (sprawozdawca), Tadeusz Żyznowski

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2000 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa Koła Łowieckiego „B.” Nr (...) w C. przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie K.-P. i Kołu Łowieckiemu „K.” Nr (...) o ustalenie nieważności umowy, na skutek kasacji powoda od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 5 sierpnia 1999 r.,

postanowił uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód wniósł o ustalenie nieważności umowy dzierżawy zawartej w dniu 27 maja 1997 r. pomiędzy Wojewodą B. a Kołem Łowieckim „K.” w T., zmienionej aneksem nr 1 z dnia 7 października 1998 r. w części dotyczącej przedmiotu umowy obejmującej grunty szczegółowo opisane w pozwie.

Sąd Rejonowy w Chojnicach postanowieniem z dnia 2 lutego 1999 r., w drodze zarządzenia tymczasowego, zakazał pozwanemu Kołu Łowieckiemu „K.” w T. prowadzenia gospodarki łowieckiej na obszarze objętym pozvem do czasu prawomocnego zakończenia sprawy.

Na skutek zażalenia pozwanego Koła Łowieckiego „K.” Sąd Okręgowy w Bydgoszczy postanowieniem zaskarżonym kasacją uchylił postanowienie Sądu Rejonowego i pozew odrzucił. Sąd Okręgowy, dokonując wykładni art. 28-30 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. Nr 147, poz. 713 ze zm.), przyjął, że umowa dzierżawy obwodu łowieckiego nie ma charakteru

cywilnoprawnego, bowiem nie ma przy niej „możliwości swobodnego kształtowania treści stosunku prawnego przez strony, gdyż wszystkie elementy umowy podlegają ograniczeniom na podstawie przepisów prawa”. Obwody łowieckie są wyznaczone wyłącznie aktem władczym organu administracji państwowej. Organ ten w czasie trwania umowy dzierżawy może zmienić granice obwodu, a konsekwencją tego jest rozwiązanie umowy w części obejmującej obszar oddany nowemu dzierżawcy w wyniku zmiany granic obwodu łowieckiego. W umowie dzierżawy obwodu łowieckiego nie ma możliwości swobodnego kształtowania treści stosunku prawnego przez strony, albowiem wyłącznie decyzja administracyjna określa obszar obwodów łowieckich, od której zainteresowana strona może odwołać się w trybie administracyjnym. Zmiana rozporządzenia wojewody w przedmiocie ukształtowania obszaru koła łowieckiego wywiera „bezpośredni wpływ na treść umowy dzierżawy, odpowiednio ją modyfikując”.

Powód w kasacji od postanowienia Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. przez pozbawienie strony prawa do sądu i przyjęcie, że wyłącznie prawo administracyjne reguluje kwestię dzierżawy obwodów łowieckich oraz przez błędne przyjęcie, że granice i obszar obwodów łowieckich ustalane są w drodze decyzji administracyjnych, od których stronie przysługuje odwołanie, art. 27 Prawa łowieckiego przez błędne przyjęcie, że tworzenie obwodów łowieckich następuje w drodze indywidualnych decyzji administracyjnych, od których strona może odwołać się w trybie postępowania administracyjnego oraz art. 28-30 Prawa łowieckiego przez przyjęcie, że zmiana granic obszaru łowieckiego ma bezpośredni wpływ na zawartą umowę dzierżawy obwodu i „odpowiednio ją modyfikuje”, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje: (...)

Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (art. 1). Wymienione sprawy są w rozumieniu kodeksu sprawami cywilnymi, podlegającymi rozpoznaniu przez sady powszechne oraz Sąd Najwyższy, chyba że przepis ustawy kieruje je do właściwości sądów szczególnych lub innych organów (art. 2 § 1 i 3 k.p.c.).

Ocena sprawy na płaszczyźnie art. 1 k.p.c. zależy przede wszystkim od przedmiotu procesu – przedstawionego pod osąd roszczenia – oraz wskazanego przez powoda stanu faktycznego. Te bowiem dwa elementy, konkretyzując stosunek prawny zachodzący między stronami, kształtują charakter sprawy i tym samym nadają jej – lub odejmują – przymiot sprawy cywilnej (zob. uzasadnienia uchwał Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 1992 r., III CZP 138/91, OSNCP 1992, nr 7-8, poz. 128 i z dnia 3 września 1993 r., III CZP 108/93, OSNC 1994, nr 5, poz. 96 oraz postanowień Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1998 r., I CKN 1078/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 28, z dnia 22 kwietnia 1998 r., I CKN 1000/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 6 oraz z dnia 10 marca 1999 r., II CKN 340/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 161).

Dopuszczalność drogi sądowej zależy przede wszystkim od okoliczności faktycznych przytoczonych przez powoda jako podstawa roszczenia, nie jest natomiast warunkowana wykazaniem istnienia tego roszczenia (tak w powołanych postanowieniach Sąd Najwyższy z dnia 22 kwietnia 1998 r., I CKN 1000/97 oraz z dnia 10 marca 1999 r., II CKN 340/98).

Koło Łowieckie „B.” twierdziło, że jako dzierżawca określonego obwodu łowieckiego pokrzywdzone zostało przez to, iż Wojewoda B. umową oddał w dzierżawę Kołu Łowieckiemu „K.” część gruntu, przez nie dzierżawionego i żądało ustalenia nieważności tej umowy w zakresie dotyczącym spornej części gruntu. Sprawa z tak sformułowanym roszczeniem podpada pod pojęcie sprawy cywilnej. Dotyczy bowiem umowy dzierżawy obwodu łowieckiego normowanej zarówno przepisami art. 693-709 k.c., jak i Prawa łowieckiego, w szczególności art. 29-31. Ocena zaś, czy zgłoszone roszczenie jest zasadne z punktu widzenia prawa materialnego, nie może nastąpić na etapie badania dopuszczalności drogi sądowej, lecz dopiero w wyniku procesu. Odrzucenie pozwu nastąpiło zatem z naruszeniem art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c.

Należy zasygnalizować, że kwestia ważności umowy dzierżawy obwodu łowieckiego – aczkolwiek w innym aspekcie niż w sprawie niniejszej – była już przedmiotem orzeczenia Sądu Najwyższego, w którym przyjął, że nieważna jest umowa dzierżawy takiego obwodu zawarta z naruszeniem prawa pierwszeństwa dotychczasowego dzierżawcy, przewidzianego w art. 29 ust. 2 Prawa łowieckiego (wyrok z dnia 9 lipca 1999 r., III CKN 98/99, OSNC 2000, nr 2, poz. 35).

Sąd Najwyższy, mając powyższe na względzie, orzekł, jak w sentencji (art. 393¹³ §1 k.p.c. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2000 r. i art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 393¹⁹ i 391 k.p.c. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2000 r. i w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U Nr 48, poz. 554). (...)